



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 223/2012-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. mája 2012 prerokoval podanie JUDr. Štefana Harabina, predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. KP 4/2012-14 z 18. apríla 2012 označené ako námietka „*predpojatosti sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ľudmily Gajdošikovej, JUDr. Ladislava Orosza, JUDr. Jána Lubyho*“ vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Ľudmila Gajdošiková, Ladislav Orosz a Ján Luby **n i e s ú v y l ú č e n í** z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012.

### **O d ô v o d n e n i e :**

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 24. apríla 2012 doručené podanie JUDr. Štefana Harabina, predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“), č. KP 4/2012-14 z 18. apríla 2012 označené ako námietka „*predpojatosti sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ľudmily*

*Gajdošíkovej, JUDr. Ladislava Orosza, JUDr. Jána Lubyho*“ vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012. Predmetná vec sa týka sťažnosti obchodnej spoločnosti V. s. r. o., K. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžo/132/2010 z 18. mája 2011 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Námietku predpojatosti proti sudkyňi ústavného súdu Ľudmile Gajdošíkovej navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že *„v súvislosti s rozhodovaním o ústavnosti voľby predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako členka senátu sa bez využitia opozitného kvóra vyjadrovala aj k mojim odborným schopnostiam pri vedení tejto voľby Súdnu radou Slovenskej republiky. Bola členkou senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý vydal rozhodnutie č. II. ÚS 5/03. V ňom sa na viacerých miestach spochybňuje moja odbornosť a kvalifikovanosť. Z toho vyplýva pre mňa dôvodná obava, že JUDr. Ľudmila Gajdošíková má vytvorené vnútorné presvedčenie o mojich nedostatočných odborných schopnostiach a morálnych hodnotách. Prítomnosť uvedených objektívnych skutočností, opodstatnene vzbudzujú pochybnosti o jej nestrannosti. Tým, že sa opakovane vyjadrovala negatívne aj o mojich odborných a morálnych kvalitách, nejaví sa v mojich očiach sudkyňou nestrannou a dôveryhodnou. Dá sa dôvodne očakávať, že na svojich odmietavých názoroch a postojoch potrvá a bude rovnako negatívne pristupovať k hodnoteniu mojej osoby aj v tomto prípade. Považujem preto jej odmietnutie pre predpojatosť za opodstatnené.“*

3. Námietku predpojatosti proti sudcovi ústavného súdu Ladislavovi Oroszovi navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že *«sa vecne prostredníctvom médií opakovane negatívne vyjadril k mojej odbornosti a kvalifikovanosti najmä v súvislosti s legitimitou zastavania funkcie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Z mnohých jeho vyjadrení je možno uviesť napríklad správu vydanú S. dňa 15. októbra 2000. L. Orosz uviedol, že „spôsob konania predsedu NS SR Harabina je podľa neho taký, že by bolo v záujme autority sudcovského stavu, aby ho vo funkcii nahradil niekto iný“.* V ďalšej

*správe S. uviedol: „Harabin mieša jablká s hruškami, a to nielen v podaní na ÚS SR, ale aj pri písaní svojich výhrad osobitnému úradníkovi OSN P. C. Harabina možno odvolať aj podľa platného právneho stavu a bude to aj v súlade s Ústavou SR, zdôraznil Orosz.“*

*Okrem mojich odborných schopností sudca JUDr. L. Orosz spochybnil aj moje osobnostné kvality. V rozhovore pre denník S. 6. novembra 2002 uviedol: „Ja som už počas svojho pôsobenia v ústavnej funkcii poukázal na to, že na čele Najvyššieho súdu by bola vhodnejšia iná osoba, než je Štefan Harabin. K tomu záveru som dospel na základe činnosti ústavnoprávneho výboru, keď sme veľmi často prichádzali do styku s pánom Harabinom.*

*Niektoré črty jeho osobnosti spôsobujú problémy pri riadení takej závažnej ústavnej inštitúcie, akou je Najvyšší súd, a vyslovil aj mnoho pochybných právnych názorov, čo, samozrejme, nie je dôvod na jeho odvolanie z funkcie. Pri výkone tejto funkcie však treba mať určité osobnostné predpoklady a tieto podľa mňa pán Harabin nespĺňa.“».*

4. Námietku predpojatosti proti sudcovi ústavného súdu Jánovi Lubyemu navrhovateľ v podstatnom odôvodnil tým, že vzhľadom na kolegiálnu previazanosť s ostatnými členmi IV. senátu ústavného súdu „*možno mať pochybnosť aj o nezáujatosti sudcu JUDr. Jána Lubyho. Tento sudca sa bežne, minimálne v rámci plnenia pracovných povinností stýka s oboma označenými sudcami senátu, vníma ich postoje k subjektom zúčastneným v konaní, teda aj k mojej osobe, a je ich postojmi ovplyvňovaný. Daný vzťah už nemožno považovať len za neutrálny, či spoločenský, keď jeho povaha sama osebe vzbudzuje pochybnosti o sudcovskej nezávislosti a nestrannosti.*“.

5. Vec bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na rok 2012 (ďalej len „rozvrh práce“) predsedníčkou ústavného súdu pridelená na prerokovanie a rozhodnutie prvému senátu ústavného súdu.

6. Podľa § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer

k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

7. Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje. Podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát; odmietnutý člen senátu nehlasuje. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedajúceho.

8. Podľa čl. IV bodu 1 rozvrhu práce na rok 2012 (platného v rozhodnom čase, pozn.) o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje prvý senát, ak ide o sudcov štvrtého senátu.

9. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

10. Sudkyňa ústavného súdu Ľudmila Gajdošíková k námietke vznesenej navrhovateľom (pozri bod 2) uviedla:

*„Nazdávam sa, tak ako som sa už v zásade k obdobnej námietke JUDr. Štefana Harabina o mojej predpojatosti voči jeho osobe opakovane v iných veciach vyjadrila, že takto formulovaná námietka predpojatosti nemá opodstatnenosť.*

*Ja osobne som sa k odborným kvalitám a k morálnym hodnotám predsedu najvyššieho súdu nikdy nevyjadrovala a neviem, z akého zdroja získal tieto informácie a použil ich ako argument mojej predpojatosti voči jeho osobe. Napokon, v rozhodnutí označenom predsedom najvyššieho súdu sa žiadne hodnotenie jeho odborných schopností a morálnych hodnôt, na ktoré poukazuje, nenachádza. Toto rozhodnutie ústavného súdu je verejne prístupné a každý sa o tom môže presvedčiť.*

*Rovnako neviem, z akého zdroja získal predseda najvyššieho súdu v súvislosti s rozhodnutím sp. zn. II. ÚS 5/03 informácie o výsledku tajného hlasovania jednotlivých členov senátu. Je nepochopiteľné, prečo chápe predseda najvyššieho súdu využitie separátneho vóta (v námietke používa termín opozitného kvóra) a jeho zverejnenie ako svoju povinnosť, a nie ako právo, ktoré je mi priznané podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a jeho nevyužitie používa ako argument pri uplatnení mojej predpojatosti voči nemu.*

*Vzhľadom na to, že mám vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012 ako predsedníčka IV. senátu a sudkyňa spravodajkyňa v danej veci rozhodovať, oznamujem, že námietku predpojatosti uplatnenú predsedom najvyššieho súdu považujem za nedôvodnú a oznamujem, že som spôsobilá a pripravená rozhodovať v predmetnej veci objektívne a nezaújato.“*

11. Sudca ústavného súdu Ladislav Orosz k námietke zaujatosti podanej navrhovateľom uviedol:

*„JUDr. Štefan Harabin odôvodňuje námietky predpojatosti proti mojej osobe vznesené v konaniach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012 a sp. zn. IV. ÚS 138/2012 v zásade identickým, resp. porovnateľným spôsobom ako všetky ďalšie dosiaľ uplatnené námietky predpojatosti smerujúce proti mojej osobe (napr. vo veciach vedených pod sp. zn.*

*IV. ÚS 75/09, sp. zn. II. ÚS 340/09, sp. zn. IV. ÚS 345/09, sp. zn. IV. ÚS 479/2011, sp. zn. PL. ÚS 92/2011, sp. zn. PL. ÚS 93/2011, sp. zn. Rvp 449/2011, sp. zn. Rvp 3307/2011, sp. zn. Rvp 4053/2011 a sp. zn. Rvp 2069/2012); podstata jeho argumentácie spočíva v tvrdení, že som sa v minulosti (ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky) viackrát negatívne vyjadroval prostredníctvom médií k jeho odbornosti a osobnostným kvalitám, čo zakladá jeho obavy z toho, že aj v konaniach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012 a sp. zn. IV. ÚS 138/2012 budem k jeho osobe, resp. najvyššiemu súdu, ktorý ako štatutárny orgán zastupuje, pristupovať negatívne. Vo všetkých uvedených veciach som na ním uplatnené námietky predpojatosti reagoval svojimi vyjadreniami, na ktoré v podrobnostiach v záujme hospodárnosti odkazujem aj v tomto prípade a na tomto základe konštatujem, že voči mne uplatnené námietky predpojatosti považujem za nedôvodné a som vo veciach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012 a sp. zn. IV. ÚS 138/2012 pripravený rozhodovať objektívne a nestranne.“*

12. Sudca ústavného súdu Ján Luby k námietke vznesenej navrhovateľom vo svojom vyjadrení uviedol:

*«Nie sú mi známe žiadne dôvody uvedené v § 27 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pre ktoré by mohli vzniknúť pochybnosti o mojej nepredpojatosti (nemám žiadny vzťah k predmetnej veci, jej účastníkom, ani k ich zástupcom ), a preto sa necítim sa byť predpojatý vo veci a rozhodovať o nej.*

*K vzneseným námietkam v časti smerujúcej voči mne uvádzam, že JUDr. Štefanom Harabinom namietaný pracovný kolegiálny vzťah (údajná „kolegiálna previazanosť“) s ostatnými členmi senátu IV. ÚS ani tvrdené „vnímanie ich postojov k subjektom zúčastneným v konaní“ založené na jeho domnienkach nemôžu podľa môjho názoru predstavovať relevantné dôvody na moje vylúčenie z výkonu sudcovskej funkcie v predmetnej veci a nemožno z nich vyvodit', že by boli spôsobilé mať vplyv na moje nestranné rozhodovanie.»*

13. Hoci sa úprava vylúčenia sudcu v základných rysoch zhoduje s úpravou obsiahnutou v iných procesných predpisoch, v jednotlivých typoch konania pred ústavným súdom však môžu nastať situácie, na ktoré nemožno celkom mechanicky aplikovať poňatie nestrannosti a nepredpojatosti, tak ako je uplatňované (i) v konaniach, ktorých predmetom je ochrana individuálnych subjektívnych práv (tak to je napr. pri abstraktnej kontrole právnych noriem), alebo (ii) v konaniach, kde je postavenie účastníka konania (jeho zástupcu) iné ako v klasickej procesnej schéme účasti (pozri napr. § 21 ods. 1, 3 a 4, § 49 a § 51 zákona o ústavnom súde).

14. V okolnostiach danej veci sťažnosť sťažovateľky smeruje proti rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo/132/2010 z 18. mája 2011. Uvedenú vec v rámci odvolacieho konania prerokoval a o nej rozhodol z konkrétnych sudcov zložený odvolací senát. Predmetom rozhodovacej činnosti tohto odvolacieho senátu najvyššieho súdu bolo preskúmanie odvolania podaného protistranou sťažovateľky.

15. Z tohto pohľadu je potrebné vnímať aj oprávnenie „zástupcu účastníka“ podať námietku predpojatosti proti vec prerokúvajúcim sudcom ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012, najmä pokiaľ ide o dôvody uvádzané v tejto námietke. Postavenie predsedu najvyššieho súdu JUDr. Štefana Harabina v konaní pred ústavným súdom vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012, iba ktorého osoby sa námietky predpojatosti týkajú (pozri body 2, 3 a 4), je prima facie iné/slabšie, ako je postavenie vec prerokúvajúceho odvolacieho senátu (o ktorého vec v skutočnosti ide) alebo ako je postavenie priamych účastníkov konania pred všeobecným súdom (t. j. žalobcu a žalovaného). Za takejto situácie spravidla nemôže obstať námietka predpojatosti vznesená predsedom najvyššieho súdu (prípadne jeho zástupcom), ktorá sa týka výlučne vzťahu namietaných sudcov ústavného súdu k osobe predsedu najvyššieho súdu; osoba predsedu najvyššieho súdu totiž nie je účastníkom pôvodného konania, nebol ani členom odvolacieho senátu, ktorý o veci rozhodoval, a nepoukázal na také skutočnosti, ktoré potenciálne mohli nejakým spôsobom súvisieť s predpojatosťou sudcov Ladislava Orosza, Ľudmily Gajdošíkovej a Jána Lubyho (členov IV. senátu) vo veci ústavného prieskumu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo/132/2010 z 18. mája 2011.

16. Po preskúmaní návrhu navrhovateľa prvý senát ústavného súdu nezistil také skutočnosti, ktoré by podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde viedli k vylúčeniu uvedených sudcov z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012. Ústavný súd aj v iných prípadoch nepripustil námietky navrhovateľa podobného charakteru (III. ÚS 30/2012, I. ÚS 138/2012). Výrokom svojho rozhodnutia preto vyslovil, že sudcovia ústavného súdu Ladislav Orosz, Ľudmila Gajdošíková a Ján Luby nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 85/2012.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2012